

Վերապատրաստող ուսուցչի հետազոտական
աշխատանք

Հետազոտության թեման՝ Բանավոր խոսքի
զարգացումը գրաճանաչության շրջանում՝
հանելուկների և հեքիաթների կիրառմամբ

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Հասմիկ Նազարյան
Աշտարակի հ3 հիմնական դպրոց

2022թ.

Բովանդակություն

- 1. Ներածություն-----3*
- 2. Բանավոր խոսքի զարգացումը գրաճանաչության շրջանում հանելուկների կիրառմամբ-----4*
- 3. Բանավոր խոսքի զարգացումը գրաճանաչության շրջանում հեքիաթների կիրառմամբ-----9*
- 4. Եզրակացություն-----14*
- 5. Օգտագործված գրականության ցանկը-----15*

Ներածություն

Գրաճանարության ուսուցման շրջանում շատ կարևոր է երեխաների բանավոր խոսքի մաքրման, մշակման աշխատանքները: Բանավոր խոսքի զարգացման համար ավելի շատ կիրառվում է նկար-պատմությունների վերլուծությունները, հանելուկների գուշակումը, հորինումը, ինչպես նաև հեքիաթների ունկնդրումը, ընթերցումը ուսուցչի կամ ծնողի կողմից: Ե՛վ հանելուկների գուշակումը և՛ հանելուկների վերարտադրումը նպաստում է բանավոր խոսքի զարգացմանը, բառապաշարի հարստացմանը: Երեխաների բանավոր խոսքը, լեզվական բառապաշարն ու կարողունակությունները թույլ է տալիս ազատ արտահայտվելու, վերարտադրելու նկար- պատմությունները և այլն: Դասի ժամանակ հանելուկների առաջադրումը առաջ է բերում աշխուժություն, մտքի շարժ և թարմություն: Այդ միջոցն ակտիվացնում է նույնիսկ ամենապասիվ երեխաներին, զարգացնում տրամաբանությունը, մտածողությունը, երևակայությունը: Հանելուկների օգնությամբ երեխան կարող է ճանաչել բնության օրենքներն ու երևույթները, իրերը, առարկաները, կենդանիներին և դրանց բնորոշ հատկությունները: Հանելուկների պատասխանների գտնումը նպաստում է նաև երեխաների աշխարհայացքի ձևավորմանը, կռահելու, արագ կողմնորոշվելու ունակությունների զարգացմանը, արտահայտիչ կարողալու և արտասանելու կարողությունների հղկմանը, ինչպես նաև ուսումնական նյութի բովանդակության ընկալման խորացմանը:

Հեքիաթների միջոցով զարգանում է երեխայի խոսքը, նպաստելով խոսքի ճիշտ և հստակ արտահայտվելուն: Գրաճանարչության շրջանում հեքիաթը միջոց է հեշտությամբ ամրակայելու և հիշողությամբ մեջ պահելու ցանկացած նյութ:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակներն են՝

- Ուսումնասիրել և ներկայացնել հանելուկների և հեքիաթների միջոցով գրաճանաչության կազմակերպումը և դրա արդյունավետությունը բանավոր խոսքի զարգացման վրա:
- Պարզաբանել երեխաների պատկերացումները հանելուկների մասին, համախմբել գիտելիքները հեքիաթի հերոսների բնորոշ հատկանիշների մասին:
- Սերմանել սեր, հարգանք հեքիաթների և հեքիաթային հերոսների նկատմամբ:
- Զարգացնել համառություն և համբերատարություն:
- Ձևավորել սեր ժողովրդական արվեստի, մայրենի լեզվի, կենդանի, փոխաբերական և ճշգրիտ խոսքի նկատմամբ:

Ուսումնասիրության խնդիրները՝

- Ուսումնասիրել բանավոր խոսքը հարստացնող զարգացնող միջոցները:
- Ուսումնասիրել հեքիաթների և հանելուկների առանձնահատկությունները:
- Իրականացնել հետազոտական աշխատանք՝ պարզելու հանելուկների և հեքիաթների միջոցով խոսքը զարգացնելու արդյունավետությունը:
- Կատարել եզրակացություն հետազոտական աշխատանքի արդյունավետության վերաբերյալ:

Բանավոր խոսքի զարգացումը գրաձանաչության շրջանում հանելուկների կիրառմամբ

Հանելուկը հայ բանահյուսության և գրականության հնագույն տեսակներից է, գրականության մեջ մշակվել է 5-րդ դարից, չափաժողով մեկ կամ մի քանի տողից կազմված սեղմ բանաձև է, մեծ մասամբ՝ հարց: Նախկինում լայն կիրառություն է ունեցել իբրև մարդու մտավոր հասունությունը և հնարամտությունը փորձելու միջոց, իսկ այժմ՝ վերածվել է մանկական ժամանցի, որը իր խորը ազդեցությունը ունի բանավոր խոսքի զարգացման գործում: Հանելուկը մեկ կամ մի քանի առարկայի այլաբանական պատկեր է՝ արտահայտված բոլորովին ուրիշ առարկաներով կամ երևույթներով: Այդ առարկաների, երևույթների հատկանիշները գաղտնագրված են: Դրանց իմաստը պետք է գտնել, գուշակել: Որոշ մեթոդիստներ գտնում են, որ նախօրոք հանելուկի լուծումն ասելը թուլացնում է նրա վրա տարվող հետագա աշխատանքի հետաքրքրությունը: Սա ճիշտ չէ, որովհետև դրանից հետևում է, որ հանելուկի վրա տարվող աշխատանքի գլխավոր նպատակը նրա թաքուն մտքի գտնելն է, որը միանգամայն սխալ է: Եթե լուծումը սկզբից է տրվում, ապա այդ դեպքում երեխաների առջև միանգամայն այլ խնդիր է դրվում՝ վերլուծել այլաբանությունները և հիմնավորել լուծման ճշտությունը: Հանելուկը արձակ կամ չափաժողով մեկ կամ մի քանի տողերից բաղկացած գեղեցիկ պատկեր է, որն «Ի՞նչն է», «Այն ի՞նչն է, ի՞նչը», «Ի՞նչն է, որ» հարցերով մի անձն առաջադրում է մյուսին:

Այբուբենը հանելուկներով ներկայացրել են բազմաթիվ հայ հեղինակներ: Դեռևս միջնադարում Ներսես Շնորհալին գրել է «Առակս վասն ուրախության մանկան» շարքը, ուր հանելուկների պատասխաններում պահպանվել է գրերի հաջորդականությունը: Գրաճանաչության շրջանի համար դասարանում ստեղծվել է «Այբուբենը՝ հանելուկներում» հավաքապատաստար, որի գրպանիկներում տեղադրված են բոլոր հնչյուն-տառերով սկսվող պատասխաններով հանելուկներ: Դրանց հակառակ երեսներին տվյալ հանելուկի պատասխան-նկարն է: Հանելուկներով ու դրանց պատասխան-պատկերներով լի հավաքապատաստար գրաճանաչության փուլի համար ստեղծված մի իսկական հարուստ դիդակտիկա է: Զննական միջոցների և խոսքի ճիշտ գուրակցմամբ էլ պայմանավորվում է

**ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ
ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐՈՒՄ**

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է
Ը	Թ	Ժ	Ի	Լ	Խ	Շ
Կ	Հ	Չ	Ղ	Ճ	Մ	Յ
Ն	Շ	Ո	Չ	Պ	Ջ	Ռ
Ս	Վ	Տ	Ր	Ց	ՌԻ	Փ

հավաքապատաստան
ամբողջ ընթացքում:

ուսումնական նյութի յուրացման պահանջվող մակարդակի ապահովումը: Թեև տարրական դասարանների դասագրքերում հանելուկները ներկայացված են որպես երկրորդական նյութ, սակայն գրաճանաչության շրջանում մեզ համար դրանք առաջնային նշանակություն և կարևորություն են ձեռք բերում: Այս ուղեկցում է մեզ գրաճանաչության

Հավաքապատաստան օգտագործում ենք և՛ մինչ նոր տառին ծանոթացնելը, և՛ նոր հնչյուն-տառը յուրացնելուց հետո: Նոր տառի հաղորդման սկզբում ստեղծում ենք այնպիսի իրավիճակ, ուր երեխաներն իրենք կգուշակեն, թե որ հնչյուն տառին են ծանոթանալու: Հայտնի է, որ երեխաների համար առավել դժվար է երկհնչյուն տառերի յուրացումը: Ուստի ներկայացնենք և երկհնչյուն տառի ուսուցման մեր փորձը: Նախօրոք՝ մինչև դասն սկսելը, դասասենյակում կախում ենք մի պարան: Այս հնարին նրանք արդեն ծանոթ են նախորդ տառերի ուսուցումից և շատ են սիրում այս եղանակով աշխատանքը: Նոր նյութի հաղորդման սկզբում հավաքապատաստանի Ե գրպանիկից հանում ենք բոլոր հանելուկ-պատկերները և ասում.

- Միքելի՛ երեխաներ, այսօր մենք ծանոթանալու ենք մի նոր հնչյուն-տառի:

Դուք ինքներդ պետք է գուշակեք, թե որն է այն: Դրա համար հարկավոր է գտնել առաջադրված հանելուկների պատասխանները:

Մինչ հանելուկի առաջադրումը առանձնացնում ենք այն բառերը, որոնց մասին պատմում է դասագրքի համապատասխան դասը: Կարդում ենք առաջին հանելուկը.

Դուք բոլորդ գիտեք նրան,

Ունի ճկուն, բարակ իրան,

Բնակվում է ճահիճներում

Ու ձեզ համար սրինգ դառնում:

/Եղեզ/

Ամառ, ձմեռ՝ միշտ կանաչ,

Նա մի ծառ է՝ մեզ ճանաչ,

Ամեն անգամ նոր տարում

Մեր հանդեսն է զարդարում:

/Եղնիխ/

Պարանի վրա կարդում ենք յուրաքանչյուր բառ, կազմում դրանց հնչյունային մոդելը, հաշվում, թե ամեն մեկը քանի հնչյուն ունի: Անվանում ենք ձայնավոր և բաղաձայն հնչյունները: Ուշադրությամբ լսելով բոլոր բառերը՝ գալիս ենք ընդհանուր եզրակացության. բոլոր բառերի սկզբում հնչում են նույն երկու յե հնչյունները: Այստեղ արդեն բացատրում ենք, որ յե հնչյունը գրվում է մեկ տառով՝ ե: Ե -ն երկհնչյուն տառ է: Երեխաները գրատախտակին գծում են այդ բառերի հնչյունատառային մոդելը:

յ	է	ղ	ն	ի	կ

6 հնչյուն

ե	ղ	ն	ի	կ

5 տառ

Հանելուկների միջոցով ձևավորելով երկհնչյուն տառի գաղափարը՝ անցնում ենք նոր դասի հաղորդմանը:

**Հեղինակային
աբոբ**

խոսել:

Ե հնչյուն- տառի ամրապնդման դասին երեխաները բերել էին բազմաթիվ հանելուկներ, իրենց նկարած պատկերները, գտել **ե**-ով սկսվող բառեր: Հանելուկներ և նկարներ ունեցող աշակերտներն իրենց աշխատանքը ներկայացրին՝ հեղինակային աբոբին նստած: Այս հնարն օգնում է երեխաներին առավել սահուն արտահայտել իրենց մտքերը և ավելի արտահայտիչ խոսել:

Առաջին երեխա Ես առաջադրում եմ իմ հանելուկը, իսկ դուք գուշակեք այն.

Ես գործիք եմ աշխատանքի,

Խոտ եմ հավաքում հանդում ու դաշտում,

Հավաքում, դիզում երկաթ մատներով: *(եղան)*

Երեխան ցույց է տալիս իր նկարած եղանը և կախում պարանից:

Երկրորդ երեխա Թիվ եմ ես կենտ, միանիշ,

Երկուսից՝ մեծ, չորսից՝ քիչ: *(երեք)*

Երրորդ երեխա Թեև նա չունի ատամ ու բերան,

Բայց քեզ կկծի, քե ձեռք տաս նրան: *(եղինջ)*

Հեղինակային աբոբից ելույթ ունեցող երեխաներին խրախուսում ենք աստղիկներով, այնուհետև առաջարկում լուծել խաչբառը՝ առաջադրված հանելուկի պատասխաններով: Իհարկե, բոլոր հարցերի պատասխաններն սկսվում են **ե** հնչյուն-տառով: Խաչբառը նախապես գծում ենք գրատախտակին՝ գունավոր կավիճներով:

Տեղեկացնում ենք, որ այս խաչբառը հանելուկի պատասխաններով լրացնելով՝ մեր ծածկագրում կստանանք **ե** հնչյուն-տառով սկսվող դեղաբույսի անուն:

			1	ե	ղ	ն	ի	կ
		2	ե	ք	ա	մ		
3	ե	ք	կ	ի	ն	ք		
4	ե	ք	ի	ց	ու	կ		

5	ե	ր	կ	ու				
6	ե	ր	կ	ա	ք	ու	ղ	ի

1. Ես կենդանի եմ վայրի,
Այծյանն եմ ես սարերի:

(եղնիկ)

2. Թռչունների խումբ են,
Կարո՞ղ եք ասել՝
ինչպես կանվանվեն:

(երամ)

3. Ի՞նչ վրան է՝ կապույտ, լայն,
Հազար, հազար կանթեղ վրան:

(երկինք)

4. Ծաղիկ եմ ես դաշտերի,
Ճերմակաթերթ թագուհի,

Թե՛յ եք ինձնից պատրաստում
Ու այդ բույրով արբենում:

(երիցուկ)

5. Ամենափոքր զույգ թիվն եմ ես,
Դե, շուտ ասեք՝ ո՞ր թիվն եմ ես:

(երկու)

6. Երկաթից երկար ձգվում եմ,

Չեզ երկրեերկիր տանում,

Գնացքներն են սուլելով՝

Իմ վրայով միշտ անցնում:

(երկաթուղի)

Ստանում ենք գաղտնագրի բառը՝ **երիցուկ**, և պատմում երիցուկի օգտակարության մասին:

Այս ամենից հետո, երբ երեխաները բավականաչափ տեղեկացված են, կազմակերպում ենք խմբային աշխատանք: Չեռքի տակ ունենք կտրտված պատկերներ՝ երկրաչափական մարմիններ, աստղիկներ, տերևներ և այլն: Յուրաքանչյուր տեսակից կա հնգական պատկեր (Δ , \square , O , \square): Դրանք բաժանում ենք երեխաներին, առանձնացնում նրանց 4 համապատասխան խմբերով և տալիս առաջադրանքը: Բաժանում ենք **ե**-ով սկսվող բառերով պատկերները, որոնց վրա երեխաները կազմում են տվյալ բառի գծային, հնչյունային, վանկային մոդելը, ներկում ձայնավորը և բանավոր ներկայացնում իրենց աշխատանքը: Δ խմբին տրվում է ելակի պատկերը: Նրանք ներկայացնում են **ելակ** բառի հնչյունային և տառային մոդելը, ձայնավորներն ու բաղաձայնները, վանկային մոդելը: Այսպես մնացած խմբերն էլ ներկայացնում են **եղնիկի**, **երամի**, **երկաթի** վերաբերյալ իրենց գիտելիքները և դրանց համար նույնպես կազմում համապատասխան հնչյունատառային մոդելներ:

լ	ե	լ	ա	կ

5 հնչյուն

ե	լ	ա	կ

4 տառ

Բանավոր խոսքի զարգացումը գրաճանաչության շրջանում հեքիաթների կիրառմամբ

Ամենամեծ ստեղծագործողը ժողովուրդն է, ու նրա ամենամեծ ստեղծագործությունը՝
հեքիաթը:

Հովհ. Թումանյան

Մանկությունը մարդկային կյանքի արշալույսն է՝ միշտ գեղեցիկ, անբիծ, հաշտ ու
խաղաղ: Եվ ամբողջ կյանքում մանկության հուշերը մեր ականջին շնչալու են
անմոռանալի Մանկական գրականությունը /հատկապես հեքիաթը/ մանկավարժի
դաշնակիցն է, փոքրիկի դաստիարակն ու խորհրդատուն: Այն նպաստում է երեխայի
աշխարհայացքի հիմքերի ձևավորմանը, բնավորության կազմավորմանը, հարստացնում
նրա նախնական գիտելիքները, բառապաշարը, կենսափորձը, հղկում գեղագիտական
ճաշակն ու կոփում կամքը, հարստացնում բանավոր խոսքը:

Հեքիաթը ժողովրդական բանահյուսության հնագույն ժանրերից է և գալիս է դարերի
խորքից: Այն, ինչպես և բանահյուսության այլ ստեղծագործություններ, սկզբնավորվել է
ժողովրդական զանգվածների մեջ, մշակվել, լրացվել, փոփոխվել, փոխանցվել սերնդից
սերունդ և պահպանել պատմական տարբեր ժամանակահատվածների աշխարհըմբռնման
ու կենսահայեցողության հետքերը: Հեքիաթներում ժողովուրդն ամփոփել է իր
երազանքները, ձգտումները և իմաստնությունը:

Հայ ժողովրդական բանահյուսության /ինչպես մյուս ժանրերի, այնպես և հեքիաթների/
հավաքման ու հրատարակման գործում մեծ ծառայություն է մատուցել մանկագիր Մուրեն
Մուրադյանը: Նա գրում է, որ մանկական իսկական, կատարյալ ստեղծագործությունն այն
պատուհանն է, որից ճառագայթած լույսը ջերմացնում է մանուկ ընթերցողին, ձևավորում
նրա հոգին: Այդ լույսն է օգնում մանուկ ու պատանի ընթերցողին՝ տեսնելու, ընկալելու
աշխարհի երևույթները, առարկաները, ընթերցողի առջև բացում կյանքում շիտակ ու
ազնիվ քայլելու կանաչ ճանապարհները:

Անփոխարինելի է հեքիաթների դերը դպրոցական տարիքի երեխաների լեզվամտածողության, ստեղծագործական երևակայության զարգացման առումով: Մանկական ստեղծագործություններ ընտրելիս անպայման անհրաժեշտ է հաշվի առնել դրանց գրական-գեղարվեստական արժանիքներն ու առանձնահատկությունները: Միայն այս դեպքում տվյալ ստեղծագործությունը երեխայի համար դառնալու է ուժեղ ու կայուն ներշնչման աղբյուր: Փոքրիկի համար ամեն ինչ պետք է լինի զարմանալի, հրաշալի, հեքիաթային, ոչ հասարակ: Երեխաների մեջ ազնվություն և ճշմարտախոսություն, բարոյական որակներ ձևավորելու նպատակով անհրաժեշտ է նրանց ուշադրությանը ներկայացնել և՛ դրական, և՛ բացասական գործող անձեր պատկերող գեղարվեստական ստեղծագործություններ:

Ս. Մուրադյանն իր «Բանի դրին՝ փախավ, հացի դրին՝ հասավ» հեքիաթում աշխատասիրության գովքն է անում.

Տեղն է նրանց, ով չաշխատի,

Նա կմնա միշտ անոթի,

Միշտ անպատիվ ու սներես,

Այս երկու ծույլ մկնիկի պես:

«Մկնիկ հարսնացուն» հեքիաթի միջոցով Ս. Մուրադյանը դատապարտում է ծուլությունը, աշխատանքից խուսափելու հակումը:

Վ. Վարդանյանի «Համերաշխ կոլեկտիվ» հեքիաթի շնորհիվ երեխաները հասկանում և գիտակցում են, որ կյանքում աշխատանքն է հզոր շարժիչ ուժը: «Չար ուլիկը» հեքիաթը երեխաների մեջ դաստիարակում է ծնողասիրություն:

Բա չէ՞ս խղճում

Քո այծ հորը,

Մի քիչ գոնե

Նստիր կողքին,

Տաք աղյուս դիր

Նրա մեջքին:

Այս տարիքում երեխաներն առավել հուզական են և ապրում են հեքիաթների հերոսների կյանքով: Կրտսեր դպրոցում ո՞ր ուսուցիչը չի տեսել երեխաների աչքից հոսող արցունքները, երբ ուզում էին մորթել Ախպեր Գառնիկին:

Հետաքրքիր մեթոդներից է նաև հեքիաթների «աղավաղումը».

- Լինում է՝ չի լինում մի աղջիկ: Նրա անունը Դեղին Գլխարկ է:

Ճի՛շտ է, նրան մայրիկը կանչեց ու ասաց.

- Լուի

-Եվ այսպես շարունակ:

Շուտ տված հեքիաթներ

Հեքիաթների «աղավաղման» մի տարբերակ էլ հեքիաթի թեման «շուտ տալն է»: Մատնաչափիկը եղբայրների հետ պայմանավորվել էր տնից փախչել, խեղճ ծնողներին թողնել, սակայն նրանք հեռատես էին. նրա գրպանը ծակում են, մեջը բրինձ լցնում: Այն քիչ-քիչ թափվելով «հուշում է» փախուստի ամբողջ ճանապարհը...

Մոխրոտիկը՝ անպետք աղջիկը, մեղմ ու բարի խորթ մորը կատաղեցնում է և հեզ ու հլու խորթ քույրերի փեսացուին խլում...:

Ձյունանուշիկը թավ անտառում ոչ թե յոթ թզուկների, այլ յոթ հսկաների է հանդիպում և նրանց ավազակային հարձակումների մասնակիցը դառնում...:

«Հեքիաթը շուտ տալու» մեթոդը նոր մտադասցումների է հանգեցնում: Այն հարմար է տվյալ նյութը ծաղրապատճենելու և ունկնդրին զվարճություն պատճառելու իմաստով:

Միևնույն ժամանակ թեման ցանկացած ուղղությամբ ինքնուրույնաբար զարգացնելու և ստեղծագործելու հնարավորություն է ընձեռում:

Առավել հետաքրքիր մեթոդ է «Հեքիաթների շիլափլավը»:

- Անտառում Կարմիր գլխարկը հանդիպում է Մատնաչափիկին ու նրա եղբայր-

«Հեքիաթների շիլափլավի» առաջին նշանները կարելի է տեսնել որոշ մանկական նկարներում, որոնցում գերբնականորեն հաշտ են ապրում տարբեր հեքիաթների հերոսները:

Այս մեթոդն օգտագործել են շատ մայրեր, երբ հեքիաթներից «չկտացող» իրենց փոքրիկները նորանոր պատմություններ են պահանջել: Նրանք ինքնաբերաբար հնարաստեղծել ու երեխաներին են մատուցել սեփական հորինվածքների տարբերակներ: Այս մեթոդները նպաստում են երեխայի խոսքի, մտածողության և երևակայության զարգացմանը:

Իր «Մտածողությունը և խոսքը» աշխատության մեջ Լ. Վիգոտսկին գրում է.

«Մտածական գործունեությունը՝ երեխայի և նրա ծնողների միջև, բառերով արտահայտվող կամ «շարժողական» երևակայությունից է սկսվում: Ինքնուրույն մտածողությունն այն ժամանակ է սկիզբ առնում, երբ երեխան զրույցներն առաջին անգամ կարողանում է «կլանել» և իր ներսում «մարսել»»:

Հաճախ է օգտագործվում կիսատ թողած պատմության կամ հեքիաթի շարունակում մեթոդը, որը խթանում է երեխաների ստեղծագործական երևակայությունը:

Օրինակ, երեխաներին անչափ դուր եկավ ներկայացված ամերիկյան «Ասպետն ու վիշապը» հեքիաթը.

Կար - չկար մի ասպետ կար, որն ապրում էր քարանձավում: Նա երբեք ոչ մի վիշապի հետ չէր կռվել:

- չկար մի վիշապ կար, որն ապրում էր քարանձավում: Նա երբեք ասպետի հետ չէր կռվել:

Մի օր ասպետը դոյակի գրադարանում գտավ մի գիրք, որը վերաբերում էր վիշապների հետ կռվելու արվեստին: Այնտեղ կար մի վերնագիր, որը «հուշում էր», թե ինչպես է հնարավոր կռվել վիշապների հետ:

Վիշապը փորփրեց, քարանձավում գտավ մի գրքույկ, ուր գրված էր, թե ինչպես պետք է կռվել ասպետի դեմ:

Ասպետը գտավ մի գիրք՝ «Զրահի պատրաստում» վերնագրով:

Վիշապը գտավ մի գիրք՝ «Պոչը ճիշտ շարժելու» արվեստը: Վիշապը փորձում է պոչը ճիշտ շարժել:

Այդ ժամանակ դոյակում ասպետը զբաղվում էր զենք ու զրահ պատրաստելով:

Ասպետը և վիշապը միմյանց նամակ գրեցին.

Կիսատ թողնելով հեքիաթը՝ երեխաներին առաջարկվել է շարունակել իրենց տարբերակը:

Դասվարը և խմբի երեխաները միմյանց լրացնելով շարունակում են:

Այն ստացավ հետևյալ տեսքը.

Ջենք ու զրահը հագած՝

Ասպետն էլավ ընդառաջ:

Գլուխն օրորելով, պոչը շարժելով...

Ներկայացնենք ևս մի տարբերակ.

Մեկ այլ խմբում դասվարը և երեխաները ասպետի և վիշապի վեճը լուծում են հնարամտությամբ.

Երբ ասպետը և վիշապը հանդիպեցին, ոչ մեկը մտադիր չէր կովելու: Վիշապն առաջարկեց մի հանելուկ, որը լուծեց ասպետը: Նրանք դարձան լավ բարեկամներ:

Մանկավարժի առաքելությունն է՝ հասնել այն բանին, որ երեխան կարողանա հասկանալ և գնահատել հեքիաթի էությունը, փորձի տեսնել իրական կյանքում հեքիաթների հերոսներին, տարբերել բարին ու չարը, դառնալ բարու կրողը և միշտ հավատալ նրա հաղթանակին:

«Ոչ թե խրատել, ոչ թե սովորեցնել, այլ խաղալ ու ստեղծագործաբար աշխատել, երևակայել, հորինել հեքիաթներ, բանաստեղծություններ, հանելուկներ ու պատմություններ:

Ստեղծագործության հետ շփումը երեխային արդարև կարևոր, մարդուն անհրաժեշտ շատ ու շատ բան է տալիս, անգամ, եթե նա չի պատրաստվում ապագայում գրող, երգահան կամ նկարիչ դառնալ»: /Անատոլի Ալեքսին/:

Եզրակացություն

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն էր գրաճանաչության շրջանում շտկել երեխաների բանավոր խոսքը՝ հեքիաթների և հանելուկների միջոցով: Երեխաների բանավոր խոսքի շտկումը սկսվում է նույնիսկ նախալեզնական շրջանից՝ նկարապատմությունների վերլուծությունների ժամանակ: Գրաճանաչության շրջանում օգնության են հասնում հանելուկները, հեքիաթները...

Խնդրահարույց ուսուցման գերագույն նպատակը՝

- Սովորողների ստեղծագործական մտածողության զարգացումն է, ինչը կարելի է իրականացնել խնդրահարույց իրավիճակներ հաղթահարելու միջոցով:
- Նպաստել երեխաների մտահորիզոնի ընդլայնմանը և մտավոր ունակությունների զարգացմանը:
- Ջարգացնել երեխայի մտածողությունը, դիտողականությունը, ամրապնդում հիշողությունը:
- Ջարգացնել երեխաների կանխագուշակման կարողունակությունը:
- Ջարգացնել երեխաների երևակայությունը և միտքը:
- Նպաստել վերլուծական-համադրական կարողությունների զարգացմանը:
- Հարստացնել երեխաների ճանաչողական գիտելիքների մակարդակը:

Օգտագործված գրականություն ցանկը

1. Հայ ժողովրդական հեքիաթներ, 1959:
2. Նախադարոցական մանկավարժություն, 1966:
3. Ջանի Ռոդարի, Ստեղծագործական երևակայության քերականություն, Երևան 1995:
4. Նախաշավիղ, 2004, 5-6:
5. Վաչագան Սարգսյանի մեթոդական ձեռնարկ՝ Այբբենարան